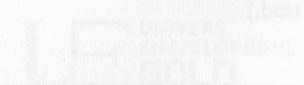

Colecția HISTORIA RELIGIONUM

FECIOARA MARIA
ÎN
LITERATURA ORTODOXĂ
VECHE ORIENTALĂ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Fecioara Maria în literatura ortodoxă veche
orientală / coordonată de Irina Rădulescu Rău - București :
Universitatea București, 2017
ISBN 978-606-704-411-0

FECIOARA MARIA ÎN LITERATURA ORTODOXĂ VECHE ORIENTALĂ

Cuvânt înainte și traducere de
Remus RUS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Fecioara Maria în literatura ortodoxă veche
orientală** / cuv. înainte și trad: Remus Rus. - București :
Univers Enciclopedic Gold, 2017
ISBN 978-606-704-411-9

I. Rus, Remus (pref. ; trad.)

Str. Luigi Cazzavillan nr. 17, sector 1, București, 010784

Tel.: 0371.332.838

e-mail: difuzare@universenciclopedic.ro

www.universenciclopedic.ro

*Imaginea de pe copertă reproduce fresca „Nașterea Mântuitorului”
de la Mănăstirea Sucevița și a fost primită prin bunăvoia
Preacuvioasei Mihaela Cozmei, Stareța Mănăstirii*

Toate drepturile pentru traducerea în limba română
sunt rezervate Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIK GOLD

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	7
EPISTOLA LUI IACOB DE EDESSA CĂTRE IOAN STÂLPNICUL DESPRE GENEALOGIA FECIOAREI MARIA	17
PROTOEVANGHELIA LUI IACOB	26
NAȘTEREA ȘI COPILĂRIA LUI IISUS ÎN LITERATURA SIRIACĂ (Extrase)	43
VIZIUNEA LUI TEOFIL SAU CARTEA FUGII SFINTEI FAMILII ÎN EGIPT	71
TÂNGUIREA MAICII DOMNULUI	105
TRANSITUS MARIAE TRECEREA ÎN SLAVA CEREASCĂ A SFINTEI FECIOARE MARIA, NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU	123
ABREVIERI	189
BIBLIOGRAFIE	193
NOTE	201

EPISTOLA LUI IACOB DE EDESSA⁴⁴ CĂTRE IOAN STÂLPNICUL⁴⁵ DESPRE GENEALOGIA FECIOAREI MARIA⁴⁶

1. Exordiu
2. Fecioara Maria este din seminția lui David
3. Citarea apocrifelor
4. Mesia este din seminția lui David
5. Mesia a venit
6. Răspuns la obiecțiunea iudeilor
7. Perorație

1. Atunci când dumnezeiescul Apostol Pavel a scris oamenilor asemănători celor de astăzi, care interpretau cu dificultate cuvintele tainice ale Evangheliei lui Hristos, a zis cu înțelepciune și profunzime: *Dacă există oameni cărora Evanghelia noastră le este ascunsă, este așa pentru cei ce pier, pentru necredincioșii ale căror minți Dumnezeu le-a orbit pentru a nu vedea strălucind lumina Evangheliei slavei lui Mesia, Care este chipul lui Dumnezeu.*⁴⁷ – *Însă noi toți, zice el, cei ce vedem ca în oglindă slava Domnului, suntem schimbați în aceeași formă, adică în același chip, din slavă în slavă, când credem fără ezitare în cuvintele Evangheliei ca (venind) de la Domnul care este Duh.*⁴⁸ Așadar, Frăția ta va ști, dacă cineva interpretează cu mare dificultate [și] găsește

Renecare cuvintele Evangheliei și nu crede în ea, sau dorește să le opună subtilități înșelătoare și viclene, că acesta este unul din cei cărora Evanghelia le este tănuită, unul din cei ce pier și unul din cei pe care Dumnezeu i-a părăsit și, ca urmare, că mințile lor sunt întunecate de dumnezeul lumii acesteia și că lumina Evangheliei Sale nu strălucește în ochii lor, deoarece ei nu sunt vrednici să fie mântuiți din pricina necredinței lor și a lipsei de dreaptă conduită a spiritului lor.

2. Pentru noi, care am cunoscut și am învățat tainele lui Mesia după cuvintele apostolului, [care] vedem și privim cuvintele cărții sfinte ca într-o oglindă⁴⁹, nu există nimic în Evanghelie care să prezinte dificultate sau îndoială, ci suntem luminați prin cuvintele tainice pe care le conține; privim la aceste cuvinte așa cum cineva își privește chipul în oglindă, iar ele ne arată limpede chipul adevărului. Din ea⁵⁰ aflăm că Mesia a venit într-adevăr și zicem că dacă într-adevăr a venit, El S-a născut în trup, din seminția lui David, după cum au spus profeții despre El; dacă a venit și dacă s-a născut din seminția lui David, în mod necesar El trebuia să vină la timpul cuvenit; dacă a venit, și a venit la timpul cuvenit, și dacă S-a născut în trup din seminția lui David, atunci femeia care L-a născut este absolut în mod necesar din seminția lui David, deoarece toate aceste lucruri depind unele de altele și sunt legate ca (zalele) într-un lanț; ele se împletesc și sunt stabilite în virtutea unei secvențe necesare de idei, iar asupra acestui subiect nu există îndoială.⁵¹

Că Mesia este seminția lui David este învățat de întreaga lume: iudei, mohamedani, dar și toți creștinii care mărturisesc că El S-a întrupat și s-a făcut om cu fire omenească. Faptul că Mesia este cu trupul din seminția lui David – după cum sfinții profeți au scris mai înainte – este mărturisit de către toți, și este pentru ei (învățătură) de temelie⁵², (adică, pentru) iudei, mohamedani și creștini. Am spus că este o (învățătură) de temelie recunoscută de către iudei, deși ei Îl neagă pe

adevăratul Mesia, Care a venit într-adevăr, (recunoscând) cel puțin un Mesia înșelător pe care ei îl așteaptă și spun și declară despre el că este în mod cert⁵³ din seminția lui David și că se va naște din ea. La fel și mohamedanii – deși ei nu Îl recunosc ca Dumnezeu și Fiu al lui Dumnezeu pe adevăratul Mesia care a venit și care este recunoscut de către creștini – mărturisesc fără ezitare că El este Mesia cel adevărat, Care a trebuit să vină și Care a fost prezis de către profeți; ei nu au nici o dispută cu noi asupra acestui subiect, ci mai degrabă cu iudeii; ei declară împotriva lor cu tăria argumentului, prin gândire și cuvânt, ceea ce am spus mai devreme și a fost vestit de profeți, cum că Mesia se va naște din (seminția) lui David și că Mesia Care trebuie să vină se va naște din Maria; acest lucru este mărturisit cu tărie de către mohamedani și nimeni între ei nu-l va nega, deoarece ei spun tuturor și întotdeauna că Iisus, fiul Mariei, este într-adevăr Mesia; ei Îl numesc totodată Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum o fac Sfintele Scripturi, iar în neștiința lor mai adaugă că El este Duhul lui Dumnezeu, deoarece nu au izbutit să facă deosebire între Cuvântul și Duhul, chiar dacă nu acceptă să-L numească pe Mesia Dumnezeu și Fiu al lui Dumnezeu.⁵⁴

Prin urmare, dacă acest lucru este recunoscut de noi și de către mohamedani, cum că Mesia s-a născut din seminția lui David, după cum au zis profeții, și că Mesia S-a născut din Maria, dar și că Cel ce s-a născut din Maria este Mesia cel adevărat, și nu cel pe care iudeii îl așteaptă, urmează că noi și mohamedanii trebuie să mărturisim că El a venit la vremea cuvenită. Pe temeiul acestor fapte recunoscute de ambele părți, cine ar mai ezita, sau ar căuta sau ar descoperi dificultăți atunci când e necesar să răspundă la această întrebare: „Este Maria din neamul lui David, sau nu?” Într-adevăr, este limpede și în afara oricărei discuții, dacă profeții au spus că Mesia va veni din neamul lui David, și dacă mărturisim că fiul Mariei este Mesia, Maria, al cărei fiu El este, aparține în mod necesar

familiei lui David, deși acest lucru nu este scris nici în Vechiul și nici în Noul (Testament), și chiar dacă nu îi putem construi genealogia de la David și chiar dacă nu știm din cine descinde și nici nu îi cunoaștem tatăl sau mama. Căci Sfintele Scripturi nu dau genealogia femeilor, ci numai a bărbaților.⁵⁵ La fel, sfinții apostoli au fost pescari și oameni simpli și nu învățați; ei nu s-au preocupat sau nu s-au gândit să ne spună din al cărui neam se trage Sfânta Fecioară, ci să ne propovăduiască Evanghelia lui Hristos și să ne învețe ceea ce Mesia, trimitându-i, le-a poruncit să ne învețe; Cel care le-a zis lor: „*Mergeți, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh, și învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă.*”⁵⁶

3. Prin urmare, printr-un silogism constrângător și concludent trebuie să arătăm unui interlocutor creștin sau arab că Sfânta Fecioară Maria și Mama lui Dumnezeu este din seminția lui David, deși acest lucru nu este arătat de Cărțile (Sfinte). Acest lucru nu poate fi demonstrat prin prezentarea unei „dovezi” din istorii ciudate și superficiale invocate de unii și sunt scrise și citite, și nu fac parte din Cărțile Sfinte.⁵⁷ Să știi, prietene al adevărului, că eu cunosc istorii scrise de oameni cu zel, întemeiate pe propriile lor păreri fără mărturia Cărților (Sfinte). Sfânta Fecioară Maria, mama lui Mesia, este fiica Anei și a Dreptului Ioachim; acesta din urmă, a fost, după autorii acestor relatări, fiul lui Panthir⁵⁸, iar Panthir a fost fratele lui Melhi⁵⁹, acesta din urmă a fost fiul lui Iani,⁶⁰ care se trăgea prin familia sa din rădăcina lui Levi. Ei locuiau în Galileea, aproape de locul unde s-a construit Tiberiada.

După cum am spus mai sus, nu doresc să demonstrez tema în discuție cu ajutorul unei demonstrații superficiale, preluând din materiale ciudate, ci cu ajutorul acestui silogism concludent după cum am făcut mai înainte, o prietene al lui Dumnezeu și al adevărului, pentru că doresc ca adevărul să fie susținut, nu prin folosirea de cuvinte (luate) din istorii superficiale; oricare

ar fi omul care vorbește cu tine sau te întreabă cu privire la acest subiect, fie el creștin sau mohamedan, dacă este inteligent și cu spirit rațional, va înțelege acest silogism din care va elabora și va mărturisi cu bucurie fără discuție adevărul. Ceea ce am spus este suficient să arate limpede unui creștin sau unui mohamedan, care vorbește despre acest subiect, că Sfânta Fecioară Maria este din seminția lui David.

4. Iar acum trebuie să-ți citez cuvintele profeților. Ele îți vor arăta cu certitudine că Mesia este, după trup, din seminția lui David; apoi îți va arăta, pentru a-i respinge pe iudei,⁶¹ că Mesia a venit la vremea convenită după cum s-a scris despre acest subiect. Astfel așteptarea (iudeilor) este deșartă, căci din pricina răutății și a orbirii inimii lor, ei au fost induși să creadă într-o minciună și nu în adevăr. Duhul (Sfânt) îți adeverește (prin) psalmist că Mesia vine din seminția lui David atunci când zice:

*Aflat-am pe David, robul meu; cu untdelemnul cel sfânt al Meu l-am uns pe el*⁶²;

și vorbind despre Mesia care trebuia să vină din el, el mai adaugă:

*Și voi pune în veacul veacului seminția lui și scaunul lui ca zilele cerului.*⁶³

– Profetul Miheia a zis: *Și tu Betleeme, sălașul lui Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei.*⁶⁴

– Isaia a zis: *Voi face cu voi legământ veșnic, dându-vă îndurările Mele cele făgăduite lui David.*⁶⁵

– Ieremia a zis: *Iată, vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David Odraslă dreaptă și va ajunge Rege și va domni cu înțelepciune; va face judecată și dreptate pe pământ. În zilele Lui, Iuda va fi izbăvit și Israel va trăi în liniște, iar numele pe care Domnul Îl va da va fi: dreptatea noastră.*⁶⁶

– Iar mai apoi: *Voi sfărâma jugul de pe grumazul lor și lanțurile lor le voi rupe. Și nu vor mai sluji străinilor; ci vor sluji Domnului*

Respingându-lor și lui David, regele lor, pe care îl voi pune iarăși pe tron.⁶⁷

– Și iarăși mai departe: Așa zice Domnul: De poți strica legământul Meu cel pentru ziua și legământul Meu cel pentru noapte și să faci ca ziua și noaptea să nu mai vină la vremea lor; atunci poate se va strica și legământul Meu cel încheiat cu robul Meu David, ca să nu mai aibă el fiu care să domnească pe scaunul lui.⁶⁸

– Iezechiel zice în numele Domnului: Voi încheia cu acela⁶⁹ legământul păcii și voi depărta din țară fiarele sălbatice.⁷⁰ Prin „fiară”, după părerea mea, el vrea să spună „diavolul”.

– Și mai departe: Îi voi curăța și vor fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeuul lor. Iar robul Meu David va fi rege peste ei și păstorul lor, al tuturor.⁷¹

– Și din nou: Iar robul Meu David va fi peste ei rege în veac.⁷²

Iată mărturiile profeților ca să îți arate că Mesia coboară din seminția lui David, și mai sunt altele asemenea lor.

5. Așadar vei recunoaște fără ezitare că Mesia a venit și că așteptarea iudeilor este deșartă; căci dacă venirea lui Mesia înseamnă că El va stăpâni toate neamurile, că el va stăpâni până la marginile pământului și va duce toate neamurile la cunoașterea și adorarea Dumnezeului lui Israel, scoțându-le din greșeala închinării la demoni, atunci Mesia, este Cel Care a săvârșit, a făcut și a împlinit toate acestea în realitate; prin urmare este limpede că adevăratul Mesia Care urma să vină a venit deja și așteptarea iudeilor orbi și înșelați este deșartă. Vei cunoaște cu claritate și îți se va demonstra că venirea lui Mesia a avut loc la vremea convenită, după cum s-a hotărât înainte de crearea lumii, pentru a respinge greșeala iudeilor, prin aceste cuvinte tainice pe care îngerul Gavriil le-a spus profetului Daniel, atunci când s-a rugat lui Dumnezeu pentru robia lui Israel după încheierea celor șaptezeci de ani ai profeției lui Ieremia, în al doilea an al (domniei) lui Darius⁷³, al patrulea rege al perșilor; acestea sunt cuvintele:

Daniele, am venit ca să te fac să înțelegi. Când tu ai început să te rogi, poruncă mi-a fost dată, iar eu am venit ca să-ți vestesc, pentru că ești omul dorințelor⁷⁴. Ia aminte la cuvinte și înțelege vedenia: șaptezeci de săptămâni sunt hotărâte pentru poporul tău și pentru cetatea cea sfântă până ce fărădelegea va să fie înlăturată și uitată, pentru ca păcatul să se încheie, ca păcatele să fie pecetluite, ca oarecum fărădelegea să se sfârșească (și) ca nelegiuirea să fie curățită; atunci va veni dreptatea cea veșnică, vedenia și profeția vor fi pecetluite, Sfântul Sfinților va fi uns. Astfel vei cunoaște și vei înțelege că de la ieșirea poruncii pentru zidirea Ierusalimului până la Mesia, sunt șapte săptămâni și șaiszeci și două de săptămâni, iar ei se vor întoarce, iar locul și zidul vor fi zidite și vremurile vor fi împlinite. Iar după șaiszeci și două de săptămâni ungera va înceta și nu va mai fi judecată (dreptate).⁷⁵

Aceste cuvinte arată că Mesia a venit la vremea care fusese hotărâtă mai înainte, iar cuvintele lui Gavriil nu sunt înșelătoare. El a spus că șaptezeci de săptămâni de ani au fost date Ierusalimului după reconstruirea ce a urmat reîntoarcerii din captivitate, după care ungera Mesianică, în care era dreptate și putere, va înceta: săptămânile sunt patru sute nouăzeci de ani. Așadar, dacă vei socoti din al doilea an al lui Darius, în timpul căruia a avut loc acest vis, și adaugi patru sute nouăzeci de ani, vei afla că acest cuvânt (profeție) s-a împlinit de fapt în anul în care Irod Ascalonitul⁷⁶ a domnit peste iudei; de atunci nu a mai fost uns stăpânitor și judecător (peste iudei). Atunci S-a născut Mesia, în al treizeci și treilea an al lui Irod, care este al trei sute nouălea an al calculului grecilor sau al edessenienilor. Urmează așadar că Mesia cel prezis de profeți a venit; că a venit la vremea convenită și că a împlinit tot ceea ce s-a scris despre El și tot ceea ce trebuia să facă și să săvârșească și prin urmare așteptarea iudeilor este deșartă.

6. Dacă, potrivit deșertăciunii și elocinței lor îndrăznețe, merg atât de departe încât să îndrăznească să declare și să spună că aceste șaptezeci de săptămâni glăsuite de profeți sunt

Reșapăptămâni duble, duble cum le este obișnuința să spună din pricina a ceea ce îngerul a adăugat la sfârșitul vorbirii sale: *după șapte săptămâni și șazeci și două de săptămâni*.

Chiar și așa, fețele iudeilor sub acoperite de rușine din pricina insistenței lor neavenite, deoarece, dacă continuăm și acceptăm argumentul lor și spunem, urmând părerea nebunilor inepti, că aceste șaptezeci de săptămâni sunt duble, încă mai aflăm că vremea (venirii) lui Mesia a trecut și mai aflăm că dublul sfârșit al acestor săptămâni a avut loc în vremea lui Zeno⁷⁷ și Anastasie⁷⁸, împărați romani. Căci dacă adăugăm la anul trei sute nouă, anul nașterii lui Mesia, patru sute nouăzeci de ani, anii care decurg din săptămânile duble închipuite nebunește de iudei, aflăm anul șapte sute nouăzeci și nouă al calculului grecilor, care este aproximativ al cincisprezecelea an al împăratului Zeno al romanilor; primul an al împăratului Anastasie, succesorul lui, este în mare anul opt sute unu al calculului grecilor. Așadar, chiar și după ineptia închipuită de nerușinarea iudeilor, Mesia a venit deja și este demonstrat pentru toți că așteptarea lor este deșartă și inutilă, deoarece chiar dacă se acceptă săptămâni duble, cuvântul lui (Daniel) ar fi fost împlinit în timpul împăratului Anastasie, iar iudeii nesăbuiți nu L-ar fi văzut venind pe acest Mesia pe care ei Îl așteaptă în zadar.

Așadar cu toții, creștinii adevărați, ereticii îndrăzneți, mohamedanii și iudeii împotriva voinței lor, mărturisesc cu toții și în mod necesar că Mesia a venit cu adevărat, că a venit la vremea cuvenită și a coborât din seminția lui David, iar dacă toate aceste lucruri sunt împlinite în mod necesar, Maria, Sfânta Fecioară care I-a dat naștere, descinde la fel din David, deși nu stă scris în mod explicit în Sfânta Scriptură, iar noi nu putem arăta ceea ce nu este scris. Deoarece ceea ce adevărul (raționamentul) afirmă, fără a îngădui adăugarea sau sustragerea vreunui lucru, dezvăluie mult mai bine adevărul pentru spiritul și credința noastră decât dacă adăugăm cuvinte de prisos care nu sunt

scrise (în Scriptură) și pe care nu le putem demonstra pe temeiul Cărilor Sfinte.

7. Iată ceea ce am crezut (că este cuvenit) să răspund Frăției tale despre ceea ce ai solicitat slabei cunoașteri a Smereniei mele ca să îți scriu; am pregătit și am consemnat toate acestea cu durere mare și slăbiciune a trupului și a sufletului, căci nu am pe nimeni – asemenea unei femei bătrâne care are alți oameni care să țese ceea ce a lucrat și a pregătit la bătrânețe – să ia și să țese ceea ce am pregătit și să le transforme într-un veșmânt, și astfel să ajute Smereniei mele; însă odată ce am pregătit, am descâlcit, am tors și răsucit veșmântul, atunci sunt obligat, chiar dacă nu pot să fac singur, să urzesc, să tai, să finisez, să cos, să împletesc, și să fac eu însumi veșmântul sau îmbrăcămintea pentru spiritul prietenesc al științei care are nevoie de el.

Citește-o⁷⁹ și roagă-te pentru Smerenia mea; păzește-te să faci sau să scrii ceva ce m-ar răni; scrie-mi din nou așa cum mi-ai scris întotdeauna fără a mă numi doctor, închipuindu-ți că aș avea mai multă grijă în a te înviora (lumina). Să fii păzit înțelept și întotdeauna cu sănătate bună, în trup, suflet și minte, prin rugăciunile sfinților. Amin.